

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajtuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Nekež stran domovine.

Koliko lepiga, koristniga, hvale vredniga smo že dosihmal po raznih v slavjanskim duhu ali v slavjanskim ali v nemškem jeziku spisanih novicah stran slavjanskih narečij brali in se po njih slavni sostavkih prav popolnoma zbrih-tali? Bog nam ohrani vse te goreče, za slav-janske narečja vnete, slavne in visoko učene vrednike in spisatelje sostavkov takih rodo-ljubnih novic! Bog naj nam pa tudi svoj bla-goslov obilno podeli, de bi se vedno po lepim podučanju teh slavni mož ravnali in se tako imena domorodce popolnoma vdeležili! Ali bi ne bilo nehvaležno in clo krivično, ako bi se tem slavni možem — tem serčnim pre-magavcam protivnikov domovine vstavljali, jih žalili in jim clo nasprotno ravnali? — Gotovo bi bilo tako ravnanje, tako obnašanje nar gerši nehvaležnost.

In lejte, dragi domorodci! Kar je tukej od naših slavni in hrabrih vitezov domovine rečeniga, in kar nam oni stran slavjanskih narečij živo izročujejo in junško brez vsiga strahu perporočujejo, vse to nam tudi naša cesarsko-kraljeva viši vlada v Beču, kakor hitro so jo bili visoko učeni slavjanski domo-rodeci vsiga tega živo prepričali, v korist do-movine po občnih postavah živo pred oči stavi in perporočuje. In ravno zdej pred enimi dnevi je ta vikši c. kr. vlada imenitni vkaz po dunaj-skih novicah oznanila, naj se materni jezik po celim cesarstvu v svih šolah vpelje, izobrazuje, uči in vterdi. Na noge tedej, dragi domorodci! tudi naše slovensko narečje, tudi naš jezik je vender enkrat veljavnost in pravico perdobil: vpeljali ga bomo v šole, v uradnice (kanclije), v vse občne in domače opravila, naj si že Nemci in Madžari, nemškutarji in madžaroni, kakorkoli hočejo, glavo belijo; bodo nas še sicer ti krivični gadeži nekoliko časa zasmehovali in gerdogledali, vendar nam ne bodo več naših pravic stran domovine in domačih narečij krajsali in krivično vnič devali. Na noge, naj bo še enkrat rečeno, dragi Slovenci! zjedini se in serčno s besedo in djanjem podpirajmo in pomagajmo svojim slavni pre-magavcam protivnikov slovenskih narečij, tako bo gotovo v kratkim času naš domorodni jezik in celo naše slovensko narečje od dne do dne veselo napredovalo, slovelo in se naglo mno-žilo.

In zares, kar materni jezik zadeva, kaj je neki bolj potrebniga, kaj bolj koristniga in imenitniga, kakor pravo izobraženje domačiga jezika in domačih narečij? — Ni se tedej čuditi, de vsi slavni domorodci slavjanskih narodov pred vsim drugim izobraženje materniga jezika tirjajo in se neprenehama trudijo, ta visoki namen domorodcam prav živo perporočiti in ga, prej ko je mogoče popolnoma doseči; ni se čuditi, ako sam svitli Bau vsim nadškofam, škofam in drugim duhovskim predpostavljenim trojniga kraljestva materni jezik v vse šole bogoslovstva vpeljati zapove, ker je živo pre-pričan, de se le v domačim jeziku prav po očetovo in bratovsko iz serca k sercu govoriti da in zamore. In kar vsi slavni in visoko učeni rodoljubi enojno terdijo in od domorodcev tir-jajo, ravno tega nas tudi vsakdanja skušnja prepriča, ako se le nekoliko z mladostjo in z prostim kmetam pečati hočemo, ravno to nam

tudi vsi rodoljubni učitelji z svojimi skušnjami per slovenski mladosti na ves glas poterdijo in sleherni se tega lahko do živiga prepriča, če se hoče ob času skušnj v slovenske šole podati. Vidil bo, kako veselo, serčno, brihtno in pametno slovenska mladost obojiga spola na sleherno vprašanje v svojim maternim jeziku odgovarja, tako de jo je zares veselje poslu-šati, in koliko dobriga in koristniga se ona v tacih vse hvale vrednih šolah v resnici nauči, gotovo noben rodoljub dvomil ne bo; temu pa nasproti, kako strahljivo nerazumljivo, brez vsiga dušniga in telesniga dobička in clo ravno narobe de ona odgovarja, ako se sili v ptujim — nemškem jeziku odgovarjati po nespametnim tirjanju nemškutarjskih šolskih predpostavljenih. Vprašamo tedej, ali so taki predpostavljeni, naj že bodo kakoršniga stanu koli, pravi oskerb-niki šol in šolske mladosti? ali ljubijo taki v resnici domovino in domače narečja? ali niso bolj v škodo kakor pa v prid mladosti? ali poznajo oni namen, cil in konec šol in šolske mladosti po slovenskih deželah? — Brez dvoma rečemo, de ga gotovo ne poznajo. Ali niso oni sami vzrok, de se dostikrat starši vstavljajo svoje otroke v šole pošiljati, ker se kmalo pre-pričajo, de se njih otroci kratko nobeniga prida iz obiskanja šol ne vdeležijo; zakaj v kratkim času pozabijo, kar se jim je nemšine po sili v glavo zabilo, slovensko pa ne brati ne pisati ne umejo, ker se nikoli niso učili. Glejte, dragi Slovenci! tako se z našo mladostjo godi po svih tistih krajih, v kterih se nemškutarji njeni predpostavljeni!

Očitno se tedej iz tega ob kratkim reče-niga vidi, kako potrebno de je pred vsim dru-gim za izobraženje slovenskiga jezika in do-mačih narečij skerbeti. Rajši in ložej bi že Nemcam perzanesli in odpustili, ako ravno lju-bezni do bližnjiga nasproti ravnajo in nam Slavjanam nespametno in krivično ne pervošijo, kar si sami že; kar sami išejo, tirjajo in že imajo, ker dobro vejo, de bo po tem takim njih prednost in njih gospodarstvo v slavjan-skih deželah vnič djano, in de ne bodo zana-prej več Slavjanam pravice krajsali. Nikakor se pa nespametno in krivično obnašanje tistih slavjanskih domorodcev izgovarjati ne da in ne more, kteri v besedi in djanji očitno poka-žejo, de le v nemški rog trobijo, karkoli po nemškem diši, hvalijo, se vsimu slavjanskemu izobraženju in vsim slavjanskim narečjem na vso moč vstavljajo, in kteri z eno besedo per ptujcih srečo in blagoslov svoje domovine iše-jo: Kako nespametno in krivično de je tako obnašanje, se sleherni pravi rodoljub lahko prepriča, ako le nekoliko djanje in nehanje nemškutarjev prevdari in preiše. Ali ni krivično naše junaške vitezce, ki se serčno in slavno za naš slovenski jezik, za njegovo izobraženje in domače narečja potegujejo in se neprenehama trudijo Sloveniji okrajšane in zaterte pravice zopet nazaj perdobiti, jih vkoreniniti in po celi Sloveniji razširiti, obrekovati, čertiti in clo z imenam zapeljivec ognusovati? — o nehvalež-nost — silno velika nehvaležnost! Ali ni krivično in nespametno naše slavne bojevavce, ki se za milo mater Slovenijo po vsi pravici potegnujejo, jo serčno branijo in za njeni pravi prid, za njeno srečo neprenehama skerbe, sovražiti, preganjati ali clo čertiti in kričati, de je vera v nevarnosti in de jo bodo zgubili samo zato, ker so v resnici pravi rodoljubi in skerbljivi

podporniki blagoslova svojiga rodu? — Gotovo si ne moremo kaj hujšiga in geršiga misliti, kakor tako obnašanje in take sklepe. Ali ni krivično in nespametno, kader, kdo bi si le misliti mogel! clo predpostavljeni in vodji šol-skih narečij, ako so se ravno per letnjih skuš-njah v maternim jeziku popolnoma prepričali, de se slovenska mladost le v domačim jeziku v svih potrebnih dušnih in telesnih rečeh zbrih-tati da in srečno naprej koraci, prostiga slo-venskiga kmeta šuntajo, naj bi se za nemško ne pa za slovensko šolo potegnili in podpisal? (Prazno počenjanje starokopitnežov! Starši nimajo pravice, odločevati, kaj in kako se imajo otroci učiti, ampak deržava, ministerstvo to zaznamva in zapove. Ministerska zapoved v ti reči je pa jasna, brez dvombe. Vred.) — Ne vemo, kako bi neki take brezdušnike ime-novali! Bog daj, de bi se vender kmalo bolj-šiga prepričali! — Čujte, čujte, vi votli nem-škutarji! kaj in kakoršno vam je naš slavni domorodec — naš visoko učeni pesnik gosp. J. Koseski v Sloveniji zapel; med dvema stolama se bote tako terdo na tla vsedli, de vam več vstati skorej mogoče ne bo. Nemeč, za kteriga ste se terdovratno poganjali, vas bo zasmeho-val, vas bo k domorodcam nazaj zavračal in vam bo gotovo zadnjič odkril, de nimate per njem ampak per svoji domovini srečne prihod-nosti čakati in iskati; kdo pa iz verlih domo-rodcev se bo s takimi protivniki in zaničavci Slovenije pečal, kdo jih bo zagovarjal? — Drugi plajš obračajo, kakor veter potegne, oni so le takrat in sicer po hinavsko prijatli do-movine, kader jim že voda v gerlo teče — ka-der si drugači več pomagati ne vejo in ne morejo. Une in te zarotimo v imeni matere Slovenije: ne bodite več zanaprej tako nespam-etni in krivični do svoje ljube domovine, zboljšajte, kar ste dosihmal napeniga svoji materi Sloveniji naklonili, bodite verli domo-rodci, in tako vas bo pomilovaje naša ljuba mati zopet za svoje spoznala, vas vsiga hudiga varvala in gotovo časno in večno srečne storila!

Vam pa, dragi, verli in za Slovenijo vneti domorodci! se prav lepo in ponižno zahvalimo za Vaš neprečeljivi trud, za Vašo očetovo in bratovsko skerb stran domačih narečij, in Vas samo prosimo tudi zanaprej naši verli in slavni bojevavci ostati; obljubimo Vam, de Vas hoče-mo na vso moč podpirati, Vašo težavno butaro zljajšati in z Vami vred v pravi prid predrage matere Slovenije delati. Zatorej, ljubi domo-rodci! delajmo nevtrudljivo v korist in srečo svoje domovine, serčno se vstavljajmo vsim njenim protivnikom, pomagajmo po junško posebno nemškutarje in madžarone, oskerbimo občno koristne knige raznih zapopadkov in slovenskih narečij za deželske in višji šole in za prostiga kmeta. Kar naravoslovstvo za slo-vensko mladost in za slovensko ljudstvo za-deva, se je že visoko učeni g. Karol Robida tega slavniga dela lotil in ga bo v kratkim do konca dognal, tudi zemljopis bo on, predin prihodno leto doteče, na svitlo dal. Bog daj, de bi se tudi drugi slavni domorodci raznih slovenskih narečij za šole in ljudstvo lotili in jih kmalo spisali! Tako bo v kratkim pre-draga mati Slovenija slovela in se veselo mno-žila.

Javornik.

Besede v čas od nepoštenosti naših sovražnikov, Nemcev in Madžarov, ali kdo je reakcionar, kdo prijatelj svobode.

(Iz česk. nar. novin.)

Nemec in Madžar sta od nekdanj sovražna bila Slavjanu, in Slavjani kot mirni narod so bili povsod vžugani od protivnikov teh, so od njih v težko podložnost pripravljani in so mogli z velikim terplenjem služiti v slavo svojih premagavcov.

Nemci so pogoltnili že nezmerne dežele od Slavjanov obdelovane in jih ponemčili z nečloveškimi sredstvi, od katerih stara zgodovina sedajnega severnega Nemškega (popred slavjanske zemlje) kervave in objokanja vredne primerleje pripoveduje.

Nam českoslavjanskemu rodu, zlasti pak Čeham, Moravanam in Slezanam so nam vedno vse skazili in nas niso nikdar oddahniti se pustili, cela historia naša je stanoviti boj naš proti Nemcam napenjajočim se, da bi nas podvergli. Slezko so že skoro celo pogoltnili, Češkiga in Morave veliki kos in za ostanek se še zdaj v Frankfurtu poganjajo. Ravno tako so se obnašali proti bratom našim Polakam: kakor gosti v deželo pridši, so se ustanovili in sovražstvo kovali proti domačim gospodarjem kakor v Galiciji tako v Poznanskim in v polskim delu Silezie, in ravno zdaj, kjer celi svet od same pravičnosti in svobode govori, je odločil frankobrodski zbor, bahaje se stanovitno z svobodoljubnostjo svojo, da mora polovica Poznanskiga Nemstvu pripasti. — Ne drugači so ravnali z južnimi Slavjani, in mimoidši to, da je bil za starih časov velik kos nadvojvodstva estrajškiga od Slavjanov zaseden, od katerih zdaj komej spomin najdemo, imenujemo tukej samo Koroško, Krajnsko, štajersko, vojaško mejo (granico) kot v nebo vpijoče dokaze nemške nedositnosti. Kdor je na Ruskim bil, bo koj vidil, da tudi tam Nemci ne koristijo, bo vidil, da so Nemci, kateri vedno rusko despocijo grajajo, sami tam na Ruskim narpoglavitiši orodje te despocije; bo vidil, da je plemstvo nemško v tako imenovanih „Ostseeländer“ za celo Rusijo od nekdanj izgled ali ideal bilo in je, kako da se morajo kmetje tlačiti, in da druge ruske dežele tega izgleda dozda še dosegle niso.

Madžari so ravno tako Ogersko pod se spravili in vsem tam prebivajočim Slavjanam težki jarem na vrat zavalili, iz kteriga se še le zdaj k prostosti vzmagujejo.

Slavjansko svete pravice sta ta dva naroda notar do današnjega dne z nogami teptala, in kako se obnašajo zdaj, ko je moč naša zrasla, ko je moč naša naši pravici enaka postala? Ali spoznajo zdaj našo pravico in nam storjeno krivico, ali so gotovi jo popraviti, zraven nas pošteno, ko enaki (ravni) zraven enakih stanovati?

Niso, oni ostanejo zmiraj stari volcje, in le razloček je ta, da zdaj, ker nas ne morejo z močjo v podložnosti obderšati, čez se ovčjo kožo veršejo. In ta ovčja koža je radikalismus, demokracija. Madžari in Nemci se zdaj tako obnašajo, kakor da bi oni sami celo svobodo in narodovladstvo na sveti v štantu (najemu) imeli.

Neprenehljivo nam oni in časopisi njih godejo, da smo mi Slavjani narod ljubijoč sužnost, da od nas svoboda priti ne more, da smo reakcionarji itd.

Ko ban hervaški z veliko močjo žuga Madžaram, ga imenujejo reakcionara in služabnika kamarile in trobijo vedno celimu svetu od tega, dokler na zadnje ljudje verjamejo.

Serbi zopet, ki z orožjem si pribojevati skušajo svobodo, se imenujejo orodje ruske despocije.

Ko se česki poslanci na državnim zboru z dobrim izidam poganjajo, podreti nemško in madžarsko gospodarstvo in vpeljati resnično enakost vsih avstrijskih narodov, jih zopet

nemški in madžarski časopisi za reakcionarje razkričati se žilijo! Že pred so nas vabili v Frankfurt priloživši, da le tako dosežemo svobodo, kakor da bi v Frankfurtu edina in samopriviligirana shramba svobode bila.

Ali se bomo mi Slavjani, kateri nismo med seboj nikdar zlahitnje in privilegij poznali, temuč eden drugimu enaki bili in samo starost in pamet čistili, učili pravo narodovlado od Nemcev ali Madžarov? od Nemcev, ki so v sredoveku železno plemstvo znajdli, ali od Madžarov, pri kterih razun plemenitašev še do današnjega dne družih ljudi ni bilo?

In kar je narėdnuši, da se tudi med našimi znajdejo lehkoverniki in nevedneži, ki od Nemcev ali Madžarov svojo srečo pričakujejo.

Sosebno na eno poglavitno zvičajo in nepoštenost obrnem vaše oči. Nemci in Madžari pravijo vsigdar: da je politiška svoboda reč poglavitna, narodnost da se ne sme v škodo svobode na verh postavljati, in da je njim več politiška svoboda mar kakor pa narodnost itd.

„Prav tedej“ — odgovorite jim — „vi hočete politiško svobodo, mi Slavjani pa hočemo politiško in narodno svobodo vred, smo tedej od vas svobodomiselniji.“ Ako jim pa zvičajo z zvičajo verniti hočete, jim povejte: „Vi ljubite politiško svobodo, za narodnost, kakor pravite, vam ne gre. Dobro tedaj, pri nas Slavjanih najdete politiško svobodo; ker pa mi Slavjani narodnost svojo tolikaj ljubimo, vam pa na nji dosti ležeče ni, primite tedej vi našo narodnost, namesto da bi mi se vaše poprijemati imeli.“ Bomo pa berž vidili, da tega storili ne bodo in svojo besedo oporečejo, ako jim jo tako zavijemo.

Vtisnimo si v glavo to glavno pravilo, kteriga nas uči skušnja vseh vekov: Politiška svoboda brez narodne nima cene; in pri kterim narodu gospoduje ptuj jezik po državnih službah, v učivnicah in v življenji, tam ni prave svobode in narodovlade (demokracije), temuč tam je aristokracija, in sicer nar nevedniši, aristokracija jezika.

Berite tedej časopise od nemške in madžarske strani z prevdarkam in preišljeno, ne verjate vsega, kar bi vam radi prigovorili, temuč, preden kaj verjamate, pregledajte popred, od kod veter piha.

H. Borowsky.

Austrijsko Cesarstvo.

Dunaj.

(K.) 7. Kozop. popoldne. *Grozne pri-godbe!* Znano vam je, da je bil Jelačić za kraljeviga komisarja in velitelja vse armade na Ogerskim izvoljen, in da je ministerstvo naše sklenilo ga z vojšaki podpirati. Bojni minister Latour, kteriga so Radikalci (prijatli nereda) zavoljo svojih izrekov v državnim zboru stanovitno grajali, je bil tedaj zavkazal, da bi eni bataljoni iz Dunaja na Ogersko marširali, kakor se je že tudi zgodilo; večeraj je imel iti tudi en bataljon grenadirjev regimenta velikiga vojvoda Badenskiga (Salzburgarji), ki so pa mende že predvečeranjem od tukajšnih dražnikov pregovorjeni bili, se odhodu zoperstaviti. Za tega voljo so se že večeraj ob štirih zjutri malopridni narodni stražniki pri kolodvoru severne železnice natepli, ob šestih so prišli imenovani grenadirji ter se niso hotli na vozove podati, vstal je tedej punt, ki je mogel z drugimi vojšaki potlačen biti; začel se je tedaj boj med vojšaki in stražniki, ki je do poldne in tudi še nekaj popoldne terpel, veliko jih je padlo na obojni strani. Nemconi so posebno čez to tožili, da se ravno Nemci pošiljajo svobodo (!) gazit, in da se Dunajčanam slavjanski vojšaki pušajo; in kričalo se je sobesno po popačenih predmestjih: reakcija, černorumeni!

Narodna straža iz znotrajnjega mesta, ki je že popred zavoljo pametnejšiga obnašanja ko černorumeni razgrajana bila, je hotla zopet mir in red storiti; ali prišli so tudi radikalni gardisti iz predmestj in študenti, izmed kterih je nek medicinar prvi vstrelil na dunajsko

stražo (iz mesta) tako, da je ta zopet s strelam odgovor dala. Veliko jih je tu zopet padlo in clo v cerkvi sv. Štefana se je vbijalo; in nato so se na več krajih po mestu mali boji pričeli; študenti so svoje štuke iz mestne orožnice potegnili; delale so se barikade, in v kratkim neizrečen ropot in zmešnjava nastopi, brez da bi kdo prav vedil bil, kaj in kako in k čem. Okoli štirih popoldne je bilo zopet nekoliko mirniši viditi, podam se tedaj na ulice, vidim, kako so gerdo terpinčili vjete vojšake in černorumeni narodne stražnike; družiga ni bilo slišati kakor: obesite pse; prekleti černorumeni. V ulicah „Wolzeile“ sem slišal besede: psa Latoura smo že. Neizrečena žalost me je obsla. Latoura, kakor eni pravijo, so narodni stražniki v pisarnici svoji našli, ker so bili vojšaki na straži ali podplačani ali pa premagani. Smolka in Fišhof sta ministra branila, tako, da so stražniki obljubili, da se mu nič žaliga zgodilo ne bodo. Ali komej so ga na dvoriše privlekli, ga neki delavec z eno sekuro po glavi vdari, in po tem so ga oni jeli sovati in bosti z bajoneti in kopiti; vmirajoč je mende rekel: vedno sem bil pošten človek. Od te divje derhali je bilo truplo vlečeno pred poslopje dvorniga bojnjiga svetovavstva, kjer so ga na velik gazov svečnik (Gaskandelaber) na sredi terga nataknil, kjer je od 5 do 1/2 8 zvečer visel. Stražniki, študenti in druga derhal je kričala: še 99 takih psov moramo tu obesti in vsak si je cunjico od ministrove obleke odtergel in na persi ko častno znamenje posadil tako, da je nazadnje telo vbožica nago viselo. Tako še Madžari z Lambergam niso ravnali. Ministra Bacha, Videnota (začetnika ustavniga družtva) in mnoge druge take pse so tudi iskali, ali, čast Bogu, jih našli niso. Na zvonove se je bilo, in streljalo, to je bila muzika tega dne in noči, zakaj že popoldne so hotli c. kr. orožnico vzeti, katero so pa vojšaki krepko branili do danas zjutraj — ali po sklepu državniga (?) zbora, ki se je za stanovitniga (permanent) razglasil, so se vojšaki vmaknili in zdaj so priderli ljudje v ces. orožnico in vse orožje (tudi nardražiši) poiskali, tako da je zdaj cela derhal brezposestnih ljudi in delavcov, celi proletariat z orožjem previjden. Bog ve kaj bo.

Pred c. orožnico je okoli 7 soldatov in 60 stražnikov padlo. — Cesar je odšel, kakor se pravi proti Lincu in je razglas pustil za seboj, ki bi ga bil imel protipodpisati minister Kraus, ali on ga je v zboru prebral, za protivstavniga izrekel, in sklenjeno je bilo ta razglas in pa odgovor državniga zbora natisniti dati. Cesar pravi, da je mogel mesto puntarsko zapustiti, in da bode z močjo nazaj prišel, pravi red in postavno svobodo napraviti.

Doblhoff in Vessenberg sta se poskrila, Bach je vtekel, Strobah in serčni Čehi, na ktere je tudi merjeno bilo, so se vsi pozgubili (Bog daj, da bi rešeni bili!). Zdaj imamo popolno anarhio (brezvladnost).

Da so Madžari v ti reči tudi krivi je gotovo; zakaj čemu bi bilo drugači terjanje ljudstva, da naj se Jelačić odstavi? Ravno se sliši, da je Jelačić večeraj v Pressburg prišel z svojo armado.

Strašna je divjost teh ljudi; gersi so Dunajčani ravnali z Latouram, kot Madžari z Lambergam; zakaj toliko časa je moglo še mertvo truplo peklenski pohlepnosti služiti. Ali gorje tistimu, kdor bi se bil prederznil, tako nečloveško počenjanje grajati; zraven Latoura bi bil gotovo mesto dobil. Toliko v naglosti.

Kakor Graške novine od 9. t. m. povedo, je zbor državnih v seji 7. t. m. ob pol 11 sklenil izpeljavno oblast v roke vzeti in ta sklep po komisarjih, v dežele (provincie) raznesti; dalje da je razkačenost ljudstva zoper vse viksi osebe nepopisljiva in da se vsi, ki hočejo Dunaj zapustiti, na liniah preiskujejo.

V državnim zboru se je sestavil odbor za varnost (Sicherheitsausschuss) kteriga besednik (Referent) je Šuzelka; ta odbor je od-

ločil, de se ptuji vojšaki nemajo na Dunaj klicati. Jelačić de ima v kratkim na Dunaj priti. Cesar je bil spremljen od eniga regimenta konjikov in ene baterije. — Iz Graca je šlo okoli 50 večidel študentov na Dunaj pun-tarjam pomagat. —

Upamo, de se dežele ne bodo pustile go-spodariti od nepostavniga zbora in od puntar-ske množice; in de se bodo komisarji, ako kdo pride, kakor zaslužijo, sprijeli.

Sliši se, de so česki poslanci za sabo protest pustili zoper državni zbor in njegove prihodne sklepe. —

Slovenske dežele.

Iz Gorenškiga. Kaj je vendar za ena božja reč, de so po Gorenškim skorej vse table, na kterih so imena vasi zapisane, razbite in z blatam pogerdjene? Kaj si nek popotnik gledajoč ostanke tacih tabel misli? Od Medvód po obeh straneh Sóre gor do Loke, od Loke do Krajna, od Krajna do Radolce in Teržiča, od Krajna čez veliko polje proti Kamniku naj se gre na Cerkle na šenčur al pa na Smlednik in Vodice, se le malo čisto celih tabel najde. Ktera nesrečna reč je vendar tega kriva? Al so v tistih krajih ljudje tako divji in srovi, de še nedolžnih tabel per miru nepustijo? Ja res, table so nedolžne, al ne tako tisti, ki so jih napisati in tje nabiti dali. Sodim de je nemški napis, ki ga skorej nehče ne razumi, in po-kvarenje lepih slovenskih imen tega početja vzrok. Na priliko: Zeyer namest Sovra, Zauchen namest Suha, Zarz namest Sor-ca, Safniz namest Žabnica, Feichting namest Bitno, Laufen namest Ljubno, Weiss-ach namest Visoko, Lausach namest Luže in veliko družih. Za res je žalostno in nevem al bi se čez Nemce in nemškutarske Krajnce jezil, al bi našo gazeno Slovenšino in narodnost miloval? — Tud latinski šematizem škofije naše je poln tacih popačenih imen od vasi in fará. Prav gerdo in napčno se mi zdi, de se v latinski šematizem po nemško spačene imena jemljejo, domače slovenske pa se le na zadnje pertikujejo, ker se latinšini vendar slovenske imena lepši ko nemške perležejo. Ravno taka je tud z vsimi tablamí na klancih, mostovih, razpotjih, vse imajo nemške napise. O nesrečni narod slovenski in zemlja tvoja, kaj si mogel vendar hudiga prestati, preden si tako krotak postal, de tolikajn zaničovanja kar več nečutiš! Nič nemaraj draga Slovenja moja, že gredo v tamnice deželni stanovi nemškutarski, ki nikdar za narodnost in druge pravice tvoje nič skerbeli niso, ki so ti z ptujšno popačili, šege, nošo, jezik in tud karakter. — Lepo se vtverduje in razširja slovensko društvo iz Ljublane po vsi Sloveniji, kmalo će ti pridti srečni čas, kjer te ne bodo več tvoji lastni otroci v ptujmu jeziku zaničevali, srečni čas, de ne bodo več mladenčev naših po šolah z nemšino mučili, če prav se zdaj učenci nadraženi od nemškutar-skih predpostavljenih nekoliko šopirijo, ne fan-tov po kasarnah, in kmetov po kancelijah po nemško kleli in psovali. —

Pretečeno leto je bilo od Ljubljanskiga ško-fišta prepovedano v farnih bukvah slovenske imena ljudi in vasi znovim pravopisam zapi-sovati. Al ta prepoved ne bo že skorej preklicana, posebno ker je ta pravopis zdaj občno vradni postal? —k.

☉ Iz Koroške 4. Oktobra. Po celov-skih novinah so bili vsi deželski učitelji cele Kerčke diocese (Gurk) na včerašnji den k velikej skupščini v šent-Vid povabljeni, da bi se posvetovali, kako bi si življenje polajšali in si veči plačo priskerbeli. — Kaj so sklenili, še ne vem, pa že pred nekoliko tedni se je nekako pismo po diocesi pošiljalo, ktero so deželski učitelji podpisovali, da bi ga potle mi-nistru učilištva poslali. V tem pismu žele: da bi se jim plača povečala — da bi se cerkvena služba (orglanje in meznarija) ločila od učiteljstva — pa bi za napred duhovniki s učiteljem in s učiliščem nič opraviti in ukazovati ne imeli in tako dalje.

Perva želja je skoz in skoz pravična. Mi sicer nočemo imeti bahaste gospodce za učitelje na deželi, pa ako hočemo napraviti dobre učilišča, moramo skerbeti za izverstne, učene in marljive učitelje, take bodemo pa le dobili, ako jim plačo priskerbimo, da morejo se pošteno preživeti. Ne samo učitelji temoč vsi domorodci smo te misli.

Druga želja je učiteljem gotovo škodljiva. Učitelji so na Koroškim v občé slabo plačani, imajo po 100, po 60, po 30 — kaj bi rekel, po 12 goldinarjev mezde na leto. Ako bi oblačila in obuva nič ne potrebovali in bi vso drago leto to malo mezdico še težko izhadjali, posebno ako so oženjeni, ravno zato se je le k njihovemu pridu cerkevna služba s jedinila s učiteljstvom, da bi se jim plača saj nekoliko poboljšala in oni se ložeje preži-veli. Nekteremu učitelju cerkevna služba več nese, kakor učiteljstvo, in ako ne teče, saj kaple. Sadaj imajo po tri službe, so učitelji, meznarji in organisti in vendar jim je plača premala, ali misle, da bode jim mezda nara-sla, ako dve službi opustijo? Modrejši bi bilo, še kako službico pojiskati, kakor dosadanje zametovati; ako se učiteljem potle od indot plača poveča, se lahko znebijo jedne ali dveh in, ako hočejo, tudi vsih treh služeb, nič ni potreba zavoljo tega skupščin deržati, se dolgo posvetovali ali celo pisem podpisovati in jih ministru pošiljati; že prvo uro se za vsako službico v sedajnih časih nekdo oglasi. Cerk-vena služba se nekterim učiteljem nevažna in za učitelja nedostojna zdi: to ni lepo, to je gola prevzetnost in gerd napuh. Duhovniki so se dobre mere toliko učili, kolikor deželski učitelji in tudi še več, pa vendar od cerkvene službe živijo, tudi male dare od farmanov sprejemljejo, se s vsakim človekam prijazno obhodijo, vsakega bolnika objiščejo, bodi še tako vbožnega stanu — zakaj bi učitelj prev-zetoval? Učitelj mora biti pameten, se mora obhoditi s ljudmi po domače, s učenci pri-jazno: napuhjen prevzetnjak bi v učilišču to-liko opravil, kolikor žaba pri lešnjaku. Tudi je visoka glava večí del prazna.

Tretja želja je na pol pravična, na pol krivična. Učitelji žele, da bi duhovniki s učiteljem in s učiliščem nič ukazovati ne imeli, ker sta učitelj in duhovnik kadaj med seboj v prepiru. — To nič ni kaj posebniga, ako se nekde kak prepir vzdigne — vsaki človek ima svoje slabosti, nekda je prepira kriv je-den, nekda drugi, nekda pa tudi obadva. Ako sta se začela doma prepirati, doma se spet sama smirita — ministerstvo ima važnejši opravila, kakor take babje prepire presodje-vati; ako pa učitelj tožiš, toži jednega, toži tistega, kteri te je razžalil, toži ga samo za to, kar je skrivil — očitna krivica je, ako je te jeden duhovnik doma razžalil in ti javno od vlade tirjaš, da bi se vsi duhovniki od učilišč odstranili. Kaj bi ljudi rekli, ako bi jeden učitelj nekaj iz ojnič skočil in bi zavoljo tega jedinega potle vse učitelje izslu-žeb spodili? — Vidiš! le v vsim pametno, le vsigdar pravično! V duhovskim in svetskím stanu imamo — hvala Bogu! — časti vrednih domorodcov in vlastencov, kteri so goreči pri-jateljji učilištva, ali bi ne bilo prav budalasto, take može od učilišč oddaljevati? mi moramo le serčno želeti, da se jim za napred še večja oblast dá, da bodo še več blagonosnega za učilišča opraviti mogli. Brez višje oblasti učitelji ne bodo in tudi biti ne morejo, ako no-čejo duhovnike, bodo dobili pa oblasti sve-tovne. Naj posebnější so pa za učilišča na deželi vendar le duhovniki, ker so večí del v fari naj učenejši in tudi naj ložeje dovtegnijo, za učilišča poskerbeti. Kersanski nauk se jim že nikakor odvzeti ne more: Kdo pa bode ga v učilišču učil? vendar ne kak župan!

To skupščino v šent-Vidu ni učilišna oblast sklicala, temoč učitelji sami; prav je, in tudi

po volji vlade, da se sjidejo, premišlujejo in se posvetujejo — pismo, ktero so spisali sicer močno hromata, pa to jim ni toliko gerdo, oni so pač napisali, kakor so vedili in znali, — pa gotovo gerdo je, da se za take stvari učil-isne oblasti ne zavzamejo, temoč, kakor v nekakej meglenej, veličanstvenej visokosti nemarno na černo zemljo gledajo, namesto da bi se s svojemi ljudmi prijateljsko pogovorili in jih malo podučili.

(Konco sledi.)

Ogerska dežela.

Njeg. Velič. Cesar je barona Adama od Recsey v. Recse za predsednika ogerskiga ministerstva izvolil z nalogo, novo ministerstvo sestaviti in ob enim kraljev, od imenovaniga predsednika zraven podpisan odpis dne 3. Ko-zoperska na državni ogerski zbor poslal, v kterim so naslednje povelja:

„Pervič. Razpustimo z tem državni zbor, de po razglasu našiga sedajnega narviksiga odpisa on svoje seje na enkrat skleniti mora.

Drugič. Vse od nas ne poterjene sklepe in naredbe sedajnega zbora razglasimo za nepostavne, neveljavne in brez vse moči.

Tretjič. Podveržemo (podredimo) viksi-mu povelju našiga bana hervaškiga, slavonskiga in dalmatinskiga feldmarsallajntanta barona Jo-žefa Jelačića z tem vse na Ogerskim in pri-druženih deželah, kakor tudi na Sedmograškim ležeče trume vojšakov in vse oborožane kardela vsaktere verste, enako, naj iz narodnih straž ali iz dobrovljcev obstojijo.

Četertič. Do tistihmal, ko se zopet mir in red v deželo poverne, se podverže kralje-stvo Ogersko vojaškim postavam, za to se do-tičnim oblastim prepove vse županijske, mestne in kantonske shode deržati.

Petič. Naš hervaški, slavonski in dalma-tinski ban Jožef baron Jelačić se imenuje z letim za pooblasteniga komisarja našiga kra-ljeviga veličanstva in mu dodeljimo popolno moč in oblast, de v okrogu izpeljavne oblasti vse pravice izvršuje, z kterimi je v sedajnih izrednih (nenavadnih) okoljšinah ko namestnik našiga kralj. veličanstva obdan.

Po tem našim narviksim pooblastenji raz-glasimo, de se vse tisto, kar bode hervaški ban zavkazal, zapovedal, sklenil in veleval, kakor od naše narviksi kraljeve oblasti zavkazano, zapovedano, sklenjeno in veleвано deržati ima; zatorej zapovemo vsem cerkvenim, deželnim in vojaškim oblastim, služabnikom, dostojnikom in prebivavcam, vsakiga roda in stanu našiga Ogerskiga kraljestva, Erdelja in vsih pridru-ženih deželá, de se banovim ko pooblasteniga komisarja poveljam čez in čez tako podveržejo in jih izpolnijo, kakor so našimu kralj. veli-čanstvu se podvreči dolžni.

Šestič. Sosebno zapovemo našimu kralj. komisarju na to paziti, de se bo zoper napad-nike in morivce našiga kralj. komisarja grofa Franca Lamberga, kakor zoper vse začetnike in deležnike tega neizrečeniga hudodelstva z celo ojstrojstvo postavno ravnalo.

Sedmič. Druge tekoče opravila bodo uradniki posamesnih ministerstev po postavah zazdaj oskerbovali.

Kako pa de se imajo berž ko berž edinost varstva in oskerbníštva skupnih reči celiga Cesarstva za stanovitno napraviti, enako opravičenje vseh narodnost za vekomej zagotoviti in na ti podlagi nasprotne zadeve vseh pod našo krono zjedinjenih dežel in narodov v red djati, se bode vse, kakor gre, z pridruženjem namestnikov ali poslancov vseh delov v posve-tovanje vzelo in po postavni poti odločilo.“

Dne 30. Kimovca je v madžarskim taboru grof Evgen Zichy obešen bil zavoljo tega, ker je Stolni Beligrad izročil Hervatam. Dne 2. t. m. je 5000 Hervatov mesto Raab prev-zelo, pozneje je ban Jelačić, kakor eni ča-sopisi terdijo, proti Wiselburgu in Pressburgu se obrnil.

Oglas književni.

V 9. listu Slovenije sem oglasil, da sem malo političko delce začel pisati: imelo bi že davno gotovo biti, alj me je bolezen zadržala; zdaj je gotovo. Celo delce razpade u dva razdela I. u politički, II. u narodni deli Pervi razdel je razdeljen v 10 §., kterih perv. zapopade uvod, ki ga s tim prilozim za izgled. Slednji §. imajo po redi sostavke čez cenzuro ali knjižno ogledarstvo in sloboden tisk, čez narodno strazo in vojsko; čez zlahtnijo in enakost vsih deržavnikov; čez vero in Židovje posebe; čez prisežne sodnice, ustmenost in javnost pri sodnicah in u občie; čez srejnje; čez pravico prošenj; čes ministerstvo in odgovorljivost uradnikov; in čez dače. Posledni sostavek je od vsih najobilni, in pri naštevanju raznih dač sem se g. Cererovoga sostavka u novicah km. in rok. broj 19—24 deržal.

Drugi razdel razpade u tri dele: 1. Slovenci ali Slavjani in Nemci; posebno nemški zbor u Frankobrodu; leti del da odgovor na sledeće pitanja ali prašanja: a) Koljko je Slavjanov, Nemcov, Madžarov, Talijanov in Vlahov po austrianski deržavi? in na kolikih saborih se zbirajo dozda? b) Jeli bomo še naprej poslanike u Frankobrod pošiljali? c) Kake se ljudi naj Slovenski kmetje za poslanike u Beč izbirajo. 2. Slovenci razkropljeni po treh ali štirih deželah. U tem delu se govori o zjedinjenju vsih Slovencev u jedno samo deželo, o labudski ali lavantski in sekovski škofiji, in o kervavi potreboči vseučiliša u Ljubljani. 3. Jezik u slov. učivnicah in pisarnicah. U tem delu se odgovori na pitanja: a) jeli ima slov. jezik veliko prihodnost in temeljito upanje negdašnjega knjižestva; b) jeli nije naša velika škoda, da vsak kotič svoj vasni jezik pisati će; c) jeli se imamo Ilrom pridružiti; gdo so leti Iliri; in jeli je ilirčina od slovensine tako močno oddaljena; d) kaj imamo storiti, da bomo se u jeziku Ilrom nekaj pribliznili. Sostavek g. Schubitzza u 8. listu Slovenije me od moje misli, ki sem njo u 3. br. izgovoril, nije odvernil; ker se je g. Sch. naj glavnije zapreke za dosego knjižestva u slovensini, namreč premaloga števila Slovencev ko umen brodar klisure izognil, in tudi potler Kremplja in več takvoga za krestomatijo priporočil, po čem se mi je htelo zdeti, kaj on takrat Krempljove dogodivšine nije bral.

Celo delce bo okol pet pol imelo, narodni razdel iznese blizo tretji del političkoga.

U kazalu sem za vsak §. razstavil razne pitanja, na ktere on da odgovor (ravno tako, ko sim gori pri narodnem razdelu vsak glavni del u pitanju razložil) in to zato, da ima kmet, za ktero ga je najbolj pisano delce, lehek pregled. — Na koncu je mali rečnik ali besednik za menje poznane besede. —

Kako bom leto delce na svetlo dal, še ne znam; naj raji bi mi bilo, da bi najšel založnika, lahko bi se pogodila; ako pa ga ne bom najšel u nekih tjeđnih bom se obrnil na rodoljubnost Slovencev in bom delce na predplato na svetlo dal. O krestomatiji slavjanskoj, ki sem njo začel zlagati, bom u krátkem svoje misli priobčil.

Ivan Macun.

I. Del politički.

1. Uvod.

Naši očaki u starodavnih časih so u vsaki srejni ali soseskí pod svojimi župani sami za sebe živeli, niso imeli vlade, kakor mi zdaj, ampak so se sami vladali, tudi so bili med seboj vsi enaki, ni blo je gospodarah, kterim bi drugi ko vazali podložni bili, ampak vsa zemlja, vse polje blo je srejnje ali sosedske, vsi vkup so nje vdelavali, pa se tudi vsi od pridelkov užili po žetvi. In kadar njim blo je treba kake občinske, to je srejnjske naredbe, postavim kakšno stezo popravljati, most postaviti in t. d. so se najstari iz kmetov z zupanom čez to na tanjko razgovarjali, dokler so tako vsi skup ustanovili, kar se njim je naj boljše, naj modrejše zdelo. Lepo blo je to; kaj ti so po takem čez vse reči mozej sodili, kteri so vse to dobro razumeli. Alj po takem je vsaka srejna za se ostala. Za mirne čase bilo je to clo lepo; kaj pa, kadar je kak sovražnik prihrupil? Da bi vsi narodi na zemlji tako patriarhalški ali očetovladanski živeli, to bi naši očaki nebesa na zemlji imeli. —

Ali niso bili vsi narodi tako mirni in takše vlade med seboj bili; drugi narodi postavim praotci današnjih Nemcov niso imeli ravnila, kaj so vsi ljudje enaki, ampak so imeli zlahtnike ali plemenitaše, grofe in kar več takoga, kterim so bili drugi kakor suznji podloženi,

in leti so morali delati, kar in kako njim je vkazal gospodar, po takim so si včasí zbrali veliko množino taksih podložnih suznjev in so šli z njimi na boj in roparenje ali tolovajstvo.

— Ako je kaka takša četa prihrupila nad naše Slavjane ali Slovane, vsak lahko ve, kako se njim je godilo, kajti srejna sosedne srejnje skoro nije poznala, vsaka je za se s svojimi šla nad sovražnika, pa se ve da zabstoj, kajti mu po takem nije bilo težko Slavjane slabe in skoro posamezne obladata, in nje osužnjiti.

— Dostikrat se nije bilo treba na ptuje sovražnike čakati, kajti so se včasí prepiri urodili med samimi srejnami, ktere so se začele med seboj svadjati, in se med sobno vkončati, in ktor Slovence pozna, bo se tukaj domislil, kakor se posamezne srejnje ali vasnice se zdaj med seboj prepirajo, posebno pa fantje, ki se včasí tako bijejo in toljejo, da je strah, in da bi komaj verjel, kaj Slovence s slovenskim bratom tako obhaja. — Le po časi se Slavjani spoznavati začeli, kako škodljiva je ta reč, kaj vsaka srejna za se živi, začele so se sosedske skup zbirati, kadar so vidile sovražnika prihajati, in tedaj so mu skupno pesti pokazali. Tako so se učerstvi, in ker se povsod ljudje najdejo, ki bi radi veliko oblast imeli, si je včasí po izgledu Nemcov kakši slavjanski rojak ali pa kak ptuje (inostranac) podvergel naše očake; de so podložniki postali. Iz početka je možebiti leti poglavar se popraševal kmete; kadar je hotel kar posebniga storiti: po časi pa; mu to ni bilo je po volji, možebiti, bi včasí rad kar u svojo keso ali torbo djal, in tedaj nije več kmetov pital (prašal) ampak je svojevoljno delal, kako bilo mu je druga. In kadar se je po takim mnogo srejn podvergel nije mnogel povsod sam biti, tedej je pošiljal namestnike najpre uradnike: tudi letim pa bilo je po volji, da njim nije trebalo podložnikov pitati, kar in kako bi imeli delati, tako so bili uradniki pravi namestniki kajti na mesto gospoda so oni ljudi derli kako njim bilo je drago; vbogi kmet je žgeči pot potil, kadar je polja obdeloval, rokodelc po mestah je čerstvo in marljivo delal, oni drugi pa so se toga vžili. Kako pa so se mogli pridelkov kmetovih in rokodelskih vžiti? Vidite moji ljube! takšen poglavar si je po časi dosta dežele podvergel, in nji je po svoji glavi postave dajal, imel pa je tudi dosta opravil, pri kterih bilo je denarjev treba, postavim, ako je hotel novo cesto ali most napraviti, tudi je moral sodnike postavljati, kteri so u njegovo ime na hudobije bistro oko imeli in hudobnike kaznili — in več taksih reči. Ker je to kmetom in rokodelcom in poprek vsim u prid prišlo, kar njih je u deržavi, so tudi vsi k temu prinašali denarje, to je, oni slo plačevali in se plačujejo dače. —

Alj med pravicim se znajdejo tudi krivici ljudi, in tako je poglavar dostikrat s svojimi uradniki lete denarje za malo vredne malenkosti, večkrat za svoje rabil, in sploh le več dač nalagal; tako de je vbogi kmet in rokodelc vsiromašil; in kakšen je gospodar, takše služabnike ima, tudi leti so si svoje perste mazali. Tako glejte! so si poglavarji in vradniki kervave poti svojih podložnikov vžili. —

Dugo, dugo časa je to tako terpelo; ali smo mi Slavjani u Austriji tudi imeli več pridnih poglavarov, kteri so se za dobro, za hasek podložnika potegnili, naj boljši med njimi bil je cesar Jožef, totega imena drugi. Alj za cesarja Franca in do letašnjiga leta so najvišji in nižnji uradniki včasí s dnarji ravnali, da je bilo strah, desiravno so nekaj višnji vradniki dobro in preveč plačani, se njim je vender le vsaka stopinja iz njihovoga mesta debelo morala plačevati, vladarstva u Beču je denarje na reči obračovalo, da bilo je sram, najhuje pa je gospodaril Metternih. Po časi so ljudje to vse več spoznali, in u Suscu totega leta so se ljudje u Beču, u Pragi, u Gradcu in na večih straneh tako razjezili, de so tega vraga izpodili; zdaj na engleskim clo tako bogato živi, kako prije u Beču, in od česa? — In kar smo ga izpodili, smo dobili konstitucijo ali ustavo. Kaj pa je ustava? Po vsem tem, kar ste dozda brali lahko vidite, de ustava nije kaj druga, ko da poglavar mora pitati podložnike, kakor in s čim. Kako so se naši očaki nekđaj z županom pogovarjali, kar in kakor bi se imelo pri cestah in t. d. delati, tako bo zdaj tudi pri nas. Cesar ne bo več po svoji volji vkazoval: To ali uno bom dal storiti, in toljko dač morate plačevati, toljko je meni po volji,“ ampak pred ko bo se kaj storilo, bode ljudstvo pital, kar in po čem; in ako on s uradniki na kakšo vazno reč ne bi mislil, bo ga narod zato opo-

menil, in mu rekel, to je narodu treba. — Alj ker je preveč ljudstva, tako da nije može kaj bi se poglavarstvo t. j. Cesar in njegovi uradniki s vsem ljudmi pogovarjali; je pri nas po pameti, tako napravljeno, da kmetje in mestjani od petdeset tauzent ljudi enoga moža izberejo in pošlejo, k kterimu imajo zaupanje, da se poglavarstvo s vsimi poslanimi možmi, ki se zato poslanci imenujejo, čez vse pogovarja, kar je treba. Leti poslanci stopijo u zbor vkup, u nekih deržavah samo u en zbor u nekih pa dva, to je u nekih deželah bogatejši ljudje in zlahtniki svoje poslanike pošiljajo u en zbor, in vsi drugi svoje u drugoga; tako ste dve hiši, u enoj so poslanci bolj bogatih, u drugi vsi drugi. Poslaniki, naj bo u eni ali u dvema hišama davajo postave, brez njehovoga dovoljenja se ne samore dati nikakša postava in nikakša dača naložiti: ako pa ne bi dovoljili, vladarstvo ali pa leti zbor — ali deržavni zbor, ker velja za celo deržavo — drugo takšo postavo priporoči. Kadar se po takem nova postava izdela, se podložni deželskem poglavarju, de njo poterdi, in zdaj je veljavna. — To je ustava, in vlada se ustavnopravi, pri kteroj dava poglavar in deželski zbor postave; gde pa le poglavar sam po svoji volji postave daja, se pravi neomeđjena ali neograničena vlada. — Vsak pameten in pravichen človek more vladi ustavnopravi rad biti, in kdor njoj je protivnik, in komu ustava nije po volji pokaze s tim, kaj bi si po eni ali drugi strani tudi rad perste mazal z kmetovimi pridelki.

Ktere so te reči, čez ktere se u ustavi največ da govoriti? Jaz bom njena krátkim naštel, in po tem nektere od njih bolj na tanjko presejal. Te so: Sloboda tiska, nošenje orožja, enakosti vsih deželnikov u pravicah in dužnostih, sloboda vere, sloboda lastine in osebe, pri nas sloboda kmeta, sodnice prisežnih ustmene in javne; slobodno upravljanje srejn, pravica prošenj, nekaj čez dače; odgovorljivost vsih uradnikov posebno ministrov.

S m e s .

V Brodu se je dogodil v krátkim smešen primerlej z nekim madžarskim vojsakom, ki je ravno na straži bil, in z enim graničarom. Iz tega se zamore poznati, koliko je graničar Cesarju in dolžnosti svoji vdan.

Neki Graničar pride iz bližnjiga sela s svojo sestrom, materjo in mlajšim bratom, k svojim bratu graničaru, ki je v mestu služil, ga obiskat. Pridši z vozom blizo do mestnih vrat, je hotel z vozom v mesto, ali stražar (madžarski vojsak) ga vstavi pri vratih, in mu reče: de notar ne sam ne z vozom iti ne sme. Ker je graničar to vidil, ga prosi de bi koga po njegoviga brata v mesto poslal. Vojsak mu reče: E dobro: na ti to mojo puško, pa bodi ti na straži, dok ne pridem nazaj; jez ti bom brata vun poklical. Ali daj mi tvoj plajš, de me moja družba ne spozna, ti pa obleci moj letni kaput, dokler se vernem. Ko je ta prosti vojsak tako storil je zginil. Pa koj pride nazaj in hoče se hlače graničarjeve imeti, de bi ga saj ne poznali. Tudi to se zgodi. Zđaj odide Madžar in ni ga več nazaj bilo. Kadar pride straža na izmeno, se začudi najti clo ptujiga in skoraj goliga človeka, ga vzame in pelje v tamnico (ječo). Drugi dan pokliče zapovednik te terdnjave graničarja pred se, in kadar mu je vse po redu povedat, ga praša zapovednik: zakaj ni puške popustil in tako gol se ne umaknil, ko je enkrat vidil, de uniga neće več nazaj biti? Odgovori graničar prostoserčno: Kako bi jez mogel zapustiti carsko blago in tisto strazo, na ktero sim postavljen; morde, de bi med tem se pozgubilo? Zapovednik se nasmeja, mu da soldaške hlače in ga domu odpusti. (Beograd. No.)

* V dopisu Polaka iz Varšave v Poznan stoji te imenitne besede: „Odkar smo vidili divjanje Prusakov nad vami v Poznanskim in odkar smo slišali sklepe dveh nemških zborov čez vas, smo se le sprevidili, kaj de je nemška omikanost in čast, in se nam Carov jarm in samovlada ložeji zdita. Zakaj kdo bo tajil, de se ložeje prenese sebičnost (egoizem) eniga človeka, kakor pa bičnost seceliga naroda? Zato se tukej simpatia do Moskalov naglo zmaguje, in tu in tam se sliši beseda o pokervni zvezi, o sveti prihodnosti mogočniga naroda Slavjanov.“ (Gaz. Povseh.)

* Našimu nabiravcu za nemško mornarstvo je mende spet prišel prinesik, namreč steklenica vode iz Blejskiga jezera, s ktero naj jadransko morje raztegne. —